

Вх. № РД 20-595 / 21.04.2021

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015

9002 Варна • бул. "Княз Борис I" 77 • Телефон 052 643 360 • Телефакс 052 643 365 • www.ue-varna.bg

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Светла Богданова Бонева;

Университет за национално и световно стопанство,

Катедра „Международни икономически отношения и бизнес“,

Факултет „Международна икономика и политика“,

Главен секретар на УНСС по научно-изследователските проекти,

Научна специалност 05.02.10 „Световно стопанство и международни икономически отношения“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**“ по докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“, професионално направление 3.8. Икономика, в Икономически университет – Варна, катедра „Международни икономически отношения“.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД-06-94/01.07.2021 г. на Ректора на Икономически университет – Варна.

Автор на дисертационния труд: **МИРОСЛАВ СИМЕОНОВ КАМДЖАЛОВ**

Тема на дисертационния труд:

**НАГЛАСИ ЗА ВЪЗПРИЕМАНЕ НА
ПРИНЦИПИТЕ НА ИСЛЯМСКИТЕ
ФИНАНСИ**

1. Информация за дисертанта и обща характеристика на дисертационния труд

Докторант Мирослав Камджалов се е обучавал в редовна форма на обучение по докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“ в катедра „Международни икономически отношения“ към Икономически университет – Варна от 2018 г., съгласно Заповед за зачисляване № РД 17 – 180/ 29.01.2018 г.

Дисертационният труд е структуриран в увод, изложение в три глави,

заключение и библиографска справка. Общият обем на разработката е 163 страници. В основния текст са включени 23 графики, които представят основни теоретични постановки по темата и резултати от проведените емпирични изследвания. Библиографската справка обхваща 135 използвани източника, преобладаващата част от които – на английски език, както и 17 електронни източника.

Първа глава на дисертационния труд представя теоретико-методологични аспекти на изследването, същността на исламските икономика и финанси, основните исторически, философски и икономически принципи от исламския начин на живот и поведение в обществото. Разгледани са дори някои философско-религиозни аспекти, в контекста на това да се вникне в разбирането за исламска духовност и исламската икономика. Авторът развива идеята, че исламът признава духовни, морални и социални потребности на хората наред с материалните им нужди. Исламът не одобрява излишно натрупаното богатство и в този смисъл призовава към съдържателна социална политика, в полза на обществото. Първа глава представя интересен преглед на исламската икономическа мисъл, като съпоставя нейните основни идеи с по-известните теории и икономически модели.

Във втората глава на дисертационния труд е изследвано развитието и съвременно състояние на исламските финанси, анализирани са начините на функциониране на исламските финанси (и по-конкретно исламското банкиране), вкл. според различната юрисдикция. Обобщени са най-използваните в практиката договори и инструменти от исламското банкиране, представени са регуляторните органи, осигуряващи нормалното функциониране на исламската икономика. Представена е оценка на влиянието ѝ върху развитието и благодеянието на обществото.

В третата глава на дисертационния труд е представено изследване на нагласите спрямо исламските финанси в България (по отношение на тяхното влияние и потенциал в насока икономическо и социално-отговорно развитие) и на базата на изследването са очертани идеите на автора за тяхното развитие. Проведени са три емпирични изследвания по темата. Апробиран е авторов модел на размитите множества в аналитична йерархия на исламското банкиране по селектирани критерии и подкритерии. Оценена е възможната посока за развитие на исламските финанси в контекста на нарастващото приложение на информационните технологии.

Избраната тема е актуална, като нейното значение нараства в контекста на съвременното икономическо развитие на света и предизвикателствата пред съвременната международна икономика.

Дисертационният труд има добре формулирани цел, обект и предмет, а поставените изследователски задачи ясно кореспондират с постигането на основната цел на разработката и доказването на изследователската теза.

Използваната литература в изследването е адекватно подбрана и обхваща множество теоретични и приложни научни изследвания на български и чуждестранни автори. В този смисъл следва да се подчертава добрата осведоменост на докторанта по проблематиката на дисертационния труд. Съотношението между

литературата на български и английски език се предопределя от обстоятелството, че преобладаващата част от литературата по темата е на английски език.

Нямам критични бележки по структурата, съдържанието, стилът и графичното оформление на разработката. Същите са на отлично ниво.

2. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приносите на дисертационния труд

Дисертационният труд се отличава с овладяна от докторанта съвременна система от знания не само в областта на теорията и методологията на исламските финанси, но и по отношение на техните регуляторни, правни и социални измерения. В резултат на работата по този труд са получени ценни и полезни в различни аспекти научни и приложни резултати. Проучването в този аспект е пилотно за България. Съдържанието на работата загатва множество идеи за препоръки, които биха могли да се приложат при формулирането на различни политики.

Методологията на изследването напълно отговаря на неговите цели. Задачите, поставени в изследването, са изпълнени успешно.

В дисертационния труд се открояват три постижения, имащи характер на научно-приложни приноси:

1. трудът представя авторов модел на исламските финанси, включващ основни договори използвани в исламската икономическа юриспруденция, принципи на исламското банкиране и структура на исламските финансови инструменти.

2. трудът тества нагласите спрямо исламските финанси, тяхното влияние и потенциал в насока икономическо и социално-отговорно развитие в България чрез три емпирични изследвания. Апробиран е авторов модел на размитите множества в аналитична йерархия на исламското банкиране по селектирани критерии и подкритерии.

3. трудът извежда един водещ критерий и четири подкритерия, които могат да направят по-лесно възприемането на принципите на исламски финанси в България, а именно: социална отговорност и делегиране на управленски правомощия, безлихвен кредитиране, практика на микрофинансиране, издаване на ценни книги със социално въздействие.

2.1. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е представил четири самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд (две статии и два доклада):

1. Kamdžhalov, M. (2020). Islamic Finance and the New Technology Challenges. European Journal of Islamic Finance [First Special Issue for EJIF Workshop], Torino: Università degli Studi di Torino, 1. Special Iss., 1 - 6. ISSN 2421-2172.
2. Камджалов, М. (2020). Исламската икономика и финанси. Вътрешен одитор: Глобални перспективи за развитието на професията, София: Институт на вътрешните одитори в България, 17, 3, 31 - 40. ISSN 1312-4226.
3. Камджалов, М. (2018). Исламски финанси - инвестиции и икономически растеж. Интеграционни процеси в глобалната икономика, Свищов: Академично издателство "Ценов", 356 - 363. ISBN (Print) 978-954-23-1666-4.

4. Камджалов, М. (2019). Правни аспекти при въвеждане на исламските финанси в конвенционални банкови системи. Правото и бизнесът в съвременното общество: Актуални правни предизвикателства в икономиката: Сборник с доклади от 1-ва Национална научна конференция, 9 ноември 2018, Наука и икономика, 270 - 279. ISSN 2603-5073.

Трудовете представляват интересни самостоятелни публикации, които отразяват тематиката на изследването и в количествено отношение удовлетворяват изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

2.2. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 47 страници и отговаря на количествените, структурните и качествените изисквания към обема и съдържанието на авторефератите. Той дава точна и пълна представа за съдържанието, структурата и основните изводи на дисертационния труд. Справката с приносите отразява реално резултатите от дисертацията.

3. Критични бележки и препоръки

Трудът е отличен, но все пак становището изиска да бъдат посочени и критични бележки. Във връзка с това бих препоръчала на отделни места словоредът да се доизглади, като някои изречения се пренапишат и съкратят. Параграфът, съдържащ текста на тезата (стр.6) би могъл да се изчисти от съкращения и библиографски препратки.

Посочените бележки не омаловажават достойнствата на дисертационния труд и усилията за неговото разработване, които са безспорни.

Убедена съм в бъдещата успешна академична и управленска кариера на автора и именно поради това бих му препоръчала да отправя по-решително и смело своите препоръки и алтернативи по разглежданите проблеми – само така те могат да бъдат чути и евентуално пробирани на практика. В същото време предвид спецификата на темата, внимателният подход към дефинирането на авторовите алтернативи е напълно разбирамо.

Най-съществената ми препоръка е този труд е да бъде публикуван на български и на английски език, за да могат повече читатели да се запознаят с него.

4. Заключение

Дисертационният труд на Мирослав Камджалов е оригинално и актуално научно изследване, което отговаря на основните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Авторът има добър език и стил, анализирал е значителен обем научна литература, обосновал е добре своите позиции, заключения и препоръки.

Всичко това ми дава основание да гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Мирослав Камджалов.

17. 07.2021 г./ Гр. София

Подпись:

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА	
Bх. №	Дано - 595 / 21. 07. 2021

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015

9002 Варна • бул. "Княз Борис I" 77 • Телефон 052 643 360 • Телефакс 052 643 365 • www.ue-varna.bg

SCIENTIFIC OPINION

Prepared by: **assoc. prof. Svetla Boneva, Ph.D**

University of National and World Economy – Sofia
“International Economy and Policy” Faculty
Department of “International Economic Relations and Business”
Scientific specialty 05.02.10: “World Economy and International
Economic Relations”
Professional field 3.8: “Economy”

Object of the scientific opinion: Ph.D thesis in doctoral program “World economy and international economic relations” within professional field 3.8. “Economy” at UE-Varna, Department of “International Economic Relations”

Prepared on the ground of: Order № RD-06-94/01.07.2021 of the rector for UE-Varna

1. Information regarding the candidate and general characteristics of the doctoral thesis

The procedure for awarding scientific degree “Ph.D” in the doctoral program “World economy and international economic relations” has been launched by the department of “International Economic Relations” of UE-Varna for the candidate Miroslav Simeonov Kamdzalov who is a regular doctoral student at the university enrolled according to Order № RD-17-180/29.01.2018 of the rector of UE-Varna.

The structure of the doctoral thesis comprises an introduction, three main chapters, a conclusion and bibliography. Based on 135 literature sources and 17 online resources, the author has developed his doctoral thesis within 163 pages.

The first chapter of the research presents the theoretical and the methodological aspects of the research topic, the essence of Islamic economy and finance, the main historical, philosophical and economic principles of Islamic life and societies. Some philosophical and religious aspects of the topic have been tackled as well within the attempt to frame the Islamic economy. The author accounts into the analysis the fact that the Islam takes care of the social and moral needs of people together with their financial ones, while disapproving excess wealth and calling for social policies that will be beneficial for the wide society.

The second chapter of the doctoral research is focused on the contemporary development of Islamic finance and banking, operating within the specific legal framework in the Islamic countries. A summary of the most used contracts and instruments in Islamic finance and their regulation has been provided, together with an analysis of their effect for the development of societal welfare.

The third part of the thesis analyzes the attitudes towards the Islamic finance in Bulgaria and the author's ideas for their further developments. Three empirical researches on the topic have been completed and an author model (analytic hierarchy process in fuzzy environment) has been apporobated according to selected criteria and sub-criteria. An evaluation of the possible trends of development of Islamic finance is provided by the author within the context of the growing application of information technologies.

The research topic is contemporary and important within the context of the current challenges for today's world economy. The doctoral thesis stands out with well formulated research questions, research objectives and research tasks, clearly corresponding to the research topic. The literature sources are well selected, both Bulgarian and foreign authors' researches are tracked. No critical remarks concerning the structure, contents, style and technical design of the thesis – they demonstrate an excellent level.

2. Evaluation of the research results and research contribution

The results of the scientific research and publications of the candidate involve scientific and applied results: analysis, methodologies, evaluations, empirical results, practical conceptions in the above-mentioned main directions of the scientific research of the candidate.

They fulfil the requirements for awarding the doctoral (Ph.D) degree.

The thesis proves the excellent professional preparation and knowledge of the author regarding the main Bulgarian and foreign authors in the field; the application of proper statistical and econometric methods for research; his ability to formulate adequately motivated conclusions and proper recommendations based on his research.

The results of the research are clear and precisely formulated and can be used by other researchers, experts, consultants and analysts. Three main contributions could be outlined in this thesis:

1. The author model of Islamic finance based on: main contracts used in Islamic legislation, principles of Islam banking and structure of Islam financial instruments.
2. Three empirical researches on the topic and an author model (analytic hierarchy process in fuzzy environment) approbated according to selected criteria and sub-criteria. An evaluation of possible trends of development of Islamic finance is provided by the author within the context of the growing application of information technologies.
3. One main criterion and four sub-criteria which could ease the application of Islamic finance principles in Bulgaria have been formulated (social responsibility, delegation of managerial powers, interest-free lending, microfinancing, emitting of securities which have social impact).

3. Critical remarks and recommendations

No substantial critical remarks to the candidate and his research. I have one recommendation to the candidate – to translate in English (after the end of the procedure for the awarding of the academic degree “Doctor”) and to publish in proper foreign editions his doctoral thesis which is currently written in Bulgarian language and defined in Bulgaria. Thus the research will reach a broader audience.

4. Conclusion

The doctoral thesis and the publications presented by the doctoral student Miroslav Kamdzalov in the current procedure for awarding the academic degree “Doctor” (Ph.D) announced by UE-Varna cover all necessary requirements for the occupation of this academic degree. The publications of the candidate are original and valuable pieces of research,

demonstrating the adequate scientific style of their author. No proofs of and no signals for violation of authorship rights of other researchers have been registered (dated the date of signing this document).

All of the abovementioned arguments and facts give me the ground to vote “YES” for the awarding of the academic degree “Doctor” to Miroslav Kamdzalov.

17.07.2021

Sofia

Signature: ..

.....

(assoc. prof. Svetla Boneva, Ph.D)

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

Вх. № D20-634 / 05.08.2021

Приложение 3

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен

„доктор“ по професионално направление 3.8. - Икономика,

докторска програма – „Световно стопанство и МИО“ към ИУ – Варна

Изготвил становището: доц. д-р Валентина Генова Макни, катедра „Международни икономически отношения“ при Икономически университет – Варна

Автор на дисертационния труд: Мирослав Симеонов Камджалов, докторант към катедра „Международни икономически отношения“ при ИУ – Варна.

Тема на дисертационния труд: „НАГЛАСИ ЗА ВЪЗПРИЕМАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА ИСЛЯМСКИТЕ ФИНАНСИ“

Основание за написване на становището: Становището е изготовено съгласно заповед на Ректора на Икономически университет – Варна № РД 06-94/01.07.2021 г. за участие в научно жури и решение на научно жури от 02.07.2021 г.

1. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е в общ обем от 151 страници, включващи основен текст в увод, три глави и заключение, 3 таблици, 8 формули и 23 фигури. Библиографската справка се състои от 152 източника на български и английски език, които са добросъвестно използвани и коректно цитирани в изложението. Дефинирианият научен проблем, насочен към приложението и ефективността на исламските финанси за стимулиране на икономическия растеж е много актуален, особено в контекста на немюсюлманските икономики. Степента на разработеност на темата показва задълбочените познания и дългогодишен фокус на дисертанта по избрания от него проблем. Научната разработка е дисертабилна и отговаря изцяло на изискванията, заложени в чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

2. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Изследователският обект, предмет, цел, задачи са точно и ясно дефинирани и коректно е зададена ограничителната рамка на изследването. Подбран е подходящ

инструментариум за доказване на авторовата теза. Използван е стегнат научен език и добър аналитичен стил, в които добре се открояват авторовите позиции. Съдържанието на разработката съответства на изискванията по чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна.

В Първа глава се анализират предпоставките и фундаменталните принципите на исламската икономика и финанси. На тяхна база се доказва идеята за многоаспектния характер на човешкото благосъстояние, което се крепи върху духовна, морална и социална компонента, наред с материалната. Втора глава обхваща развитието, ролята и значението на исламското банкиране. Разгледани са практиките и приложението на исламските финанси в някои европейски страни. В Трета глава е използван двуяк подход към изследването на нагласите спрямо исламските финанси в България. Чрез два емпирични метода за оценка са обхванати две групи респонденти – стандартизирано интервю, насочено към българската общественост и разработен авторов модел за висококачествена експертна оценка на професионалисти, за който е приложен специфичен иконометричен инструментариум.

Авторефератът отразява коректно съдържанието и структурата на дисертационния труд. Основните авторови идеи в разработката са представени на международни и национални научни конференции и са намерили отражение в общо 4 публикации, от които две статии и два доклада.

3. Идентифициране и оценяване на научните и научно–приложните приноси в дисертационния труд

Приемам изведените от автора приноси с научен и теоретико-приложен характер и съм убедена, че те ще намерят своето заслужено място в бъдещата аprobация на постигнатите от него емпирични резултати сред академичната и експертна общност. Научните и научно-приложни приноси на дисертацията се свеждат до:

1. Представен е авторов модел на исламските финанси, включващ основни договори, използвани в исламската икономическа юриспруденция, принципи на исламското банкиране и структура на исламските финансови инструменти.
2. Чрез три емпирични изследвания се тестват нагласите спрямо исламските финанси, тяхното влияние и потенциал в посока икономическо и социално-отговорно

развитие в България. Апробиран е авторов модел на размитите множества в аналитична иерархия на исламското банкиране по селектирани критерии и подкритерии.

3. В дисертационният труд се извежда един водещ критерий и четири основни подкритерия, които ще опосредстват по-лесното възприемането на принципите на исламски финанси в България, по-конкретно: социална отговорност и делегиране на управленски правомощия, безлихвен кредитиране, практика на микрофинансиране, издаване на ценни книги със социално въздействие

4. Критични бележки и препоръки

Препоръките ми към дисертанта са свързани с публикуване на дисертацията като монографичен труд, с цел достигане на основните й идеи и концепции до по-широк кръг заинтересовани страни.

5. Въпроси към дисертанта

Тъй като авторът отделя внимание в своята дисертация на блокчейн технологиите и търси допирни точки с исламското банкиране, как вижда в перспектива съвместимостта между исламските финанси и блокчейн?

6. Заключение

Представеният дисертационен труд „**Нагласи за възприемане на принципите на исламските финанси**“ отговаря на всички изисквания за присъждане на ОНС „доктор“ съгласно ЗРАСРБ, както и Правилника на ИУ–Варна. Дисертантът доказва задълбочена научно-теоретична подготовка, умение да формулира сериозни научни и практико-приложни проблеми, да извършва самостоятелни научни изследвания, използвайки специфичен иконометричен инструментариум, да интерпретира научни резултати.

Въз основа на изложеното давам своята **категорична положителна оценка** и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват решение “**ЗА**” присъждане на образователната и научна степен „**доктор**“ по докторска програма – „**Световно стопанство и МИО**“ на **Мирослав Симеонов Камджалов**.

03. 08. 2021 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

/доц. д-р Валентина Макни/

П.

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

Вх. № РД 06-637 / 05.08.2021

Приложение 3

O P I N I O N

on a dissertation for acquiring an educational and scientific degree

"Doctor" in the professional field 3.8. - Economics,

**doctoral program - "World Economy and International Economic Relations" at the
University of Economics - Varna**

The opinion is prepared by: Assoc. prof. Valentina Genova Makni, PhD, International Economic Relations Department at the University of Economics - Varna

Author of the dissertation: Miroslav Simeonov Kamdzhalov, doctoral student in the doctoral program "World Economy and International Economic Relations at the UE - Varna.

Topic of the dissertation: "Attitudes towards the perceptions of Islamic finance principles".

Grounds for writing the opinion: The opinion was prepared according to an order of the Rector of the University of Economics - Varna № RD 06-94 / 01.07.2021 on participation in a scientific jury and decision of a scientific jury dated 02.07.2021.

1. General presentation of the dissertation

The dissertation comprises a total of 151 pages, including the main text in the introduction, three chapters and conclusion, 3 tables, 8 formulas and 23 figures. The bibliographic reference consists of 152 sources in Bulgarian and English, which are used in good faith and are correctly cited in the dissertation. The defined scientific issue focusing on the application and effectiveness of Islamic finance to stimulate economic growth is becoming increasingly relevant, especially in the context of non-Islamic economies. The level of elaboration of the topic shows the in-depth knowledge and long-term focus of the doctoral student on the chosen topic. The scientific work fully meets the requirements set out in Art. 27, para. 2 of the Regulations for application of the Law on the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria.

2. Assessment of the structure and content of the dissertation

The research object, subject, goal and tasks are precisely and clearly defined and the restrictive framework of the research is correctly laid out. Appropriate tools for proving the

author's assertion have been selected. A concise scientific language and a good analytical style are used, in which the author's positions stand out perfectly. The content of the work complies with the requirements of Art. 34, para. 2 and para. 3 of the Rules for the conditions and the order for acquiring scientific degrees and holding academic positions at the University of Economics - Varna.

Chapter One analyzes the preconditions and fundamental principles of Islamic economics and finance. Based on them, the idea of the multifaceted nature of human well-being is proved, which is based on the spiritual, moral and social component, along with the material one.

The second chapter covers the development, role and importance of Islamic banking. The practices and application of Islamic finance in some European countries are discussed.

Chapter Three uses a two-pronged approach to the study of attitudes toward Islamic finance in Bulgaria. Two empirical assessment methods have covered two groups of respondents - a standardized interview aimed at the Bulgarian public and a model developed by the author for high-quality expert assessment of professionals, for which specific econometric tools have been applied.

The **abstract** correctly reflects the content and structure of the dissertation. The main author's ideas in the work have been presented at international and national scientific conferences and are reflected in a total of 4 publications, of which two articles and two papers.

3. Scientific and scientific-applied contributions of the dissertation

I accept the three contributions of scientific and theoretical-applied character derived by the author and I believe that they will find their deserved place in the future approbation of the achieved scientific and empirical results among the academic and expert community:

1. The author's model of Islamic finance is presented, including basic contracts used in Islamic economic jurisprudence, principles of Islamic banking and the structure of Islamic financial instruments.
2. Three empirical studies test the attitudes towards Islamic finance, their influence and potential towards economic and socially responsible development in Bulgaria. An author's model of fuzzy sets in the analytical hierarchy of Islamic banking according to selected criteria and sub-criteria has been tested.
3. The dissertation presents a leading criterion and four main sub-criteria, which will facilitate the adoption of the principles of Islamic finance in Bulgaria, in particular: social responsibility

and delegation of management powers, interest-free lending, microfinance practice, issuance of securities with a social impact.

4. Critical remarks and recommendations

My recommendations to the author of the dissertation are related to the publication of the work as an independent monographic work, in order for its main ideas and concepts to reach a wider range of stakeholders.

5. Questions to the dissertation author

Since the author focuses on blockchain technologies in his dissertation and seeks common ground with Islamic banking, how does he see the compatibility between Islamic finance and blockchain in perspective?

6. Summarized evaluation of the dissertation and conclusion

The dissertation under discussion, entitled "**Attitudes towards the perceptions of Islamic finance principles**" meets all the requirements for the award of the educational and scientific degree "Doctor" pursuant to the Law on the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria, as well as the Regulations of UE-Varna. The author of the dissertation demonstrates in-depth scientific and theoretical training, ability to formulate serious scientific and practical-applied problems, to carry out independent scientific research, using specific econometric tools, and to interpret scientific results.

Based on the above, I give my **unequivocal positive assessment** and recommend to the esteemed members of the scientific jury to vote "**FOR**" awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the doctoral program "World Economy and IIE" to **Miroslav Simeonov Kamdzalov**.

S.

August 3, 2021

Varna

Prepared by:

/Assoc. Prof. Valentina Makni, PhD/

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015 9002 Варна бул. "Княз Борис I" 77 Телефон 052 649 1111 www.euv.bg	ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
СТАНОВИЩЕ	
Вх. № РДДО-643 06.08.2021	

от проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова от Висшето училище по застраховане и финанси-София,
член на научното жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ с кандидат Мирослав Симеонов Камджалов
по обявена процедура от Икономически университет – Варна

1. Обща информация

На основание Заповед № РД-06-94/01.07.2021 г. на Ректора на Икономическия университет-Варна проф. д-р Евгени Станимиров съм определена за член на научното жури по обявена процедура за придобиване на образователна и научна степен (ОНС) „доктор“ с кандидат Мирослав Симеонов Камджалов.

На състоялото за на 2.07.2021 година заседание на научното жури беше решено да изготвя становище. Темата на дисертационния труд на докторант Камджалов е: „Нагласи за възприемане на принципите на исламските финанси“.

2. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният за изготвяне на становище дисертационен труд разглежда проблеми в една област, която набира значимост през последните четиридесет години – исламските финанси с техните принципи, които в някои отношения се различават значително от тези на т. нар. конвенционални финанси. Темата на труда е посветена на важен въпрос за функционирането и успеха на исламските финанси – нагласите за тяхното възприемане.

Дисертационният труд се състои от общо 151 страници, разпределени в увод, три глави и заключение, в рамките на които са поместени общо 3 броя таблици, 8 броя формули и 23 броя фигури. Прави много добро впечатление, че дисертантът е използвал значим брой литературни източници, посветени на изследваната от него проблематика – общо 152 броя на български и на английски език.

3. Преченка на структурата и съдържанието на дисертационния труд и мнение относно коректността на автореферата на дисертацията

Уводът на дисертационния труд представлява въведение в изследваната проблематика. Тук дисертантът коректно е очертал контекста, в който разглежда избрания от него конкретен въпрос. Ясно и точно са формулирани обектът, предметът и задачите на дисертационния труд, което говори за наличието на компетентност и задълбоченост на дисертанта в изследвания от него проблем. Тезата на дисертационния труд поставя интересен въпрос: „...дали нагласите за възприемане на принципите на исламско банкиране в България се свързват с характеристиките за социално банкиране.“ Смяtam, че тя е формулирана добре, притежава необходимата за един дисертационен труд дискусионност и ясно поставя очертанията на изследването в рамките на труда.

Изложението е логично и равномерно разпределено. Първата глава е посветена на исламските разбириания за начина, по който трябва да функционира икономиката, както и конкретно на теорията в областта на исламските финанси. Дисертантът много добре показва основните положения в тази теория, като започва с историческите предпоставки за появата и развитието на исламската икономика и финанси, продължава с подробно разглеждане на принципите, които стоят в основата на исламските разбириания за икономиката и финансите и завършва анализа с това доколко и как те са алтернатива на другите съществуващи в света концепции в тези области.

Във фокуса на втората глава е поставено развитието и състоянието на исламските финанси в днешно време. Тук дисертантът разглежда конкретно значението на исламското банкиране, основните договори и инструменти, характерни за него, анализира въпроса доколко този тип банкиране е устойчиво и каква е практиката на приложението му в Европа днес.

Обект на третата глава е изследването на нагласите спрямо исламските финанси в България, като тук дисертантът очертива и някои насоки за тяхното развитие. В рамките на тази глава, която представлява същността на авторовото изследване в рамките на дисертационния труд, дисертантът първо представа избраната от него методология на изследването, след това преминава към анализ на резултатите от него и

накрая завършва с препоръки за развитието на исламските финанси и по-конкретно банкирането в нашата страна. Интересна е връзката, която дисертантът прави между исламското банкиране и социалното или, както още е известно, социално отговорното банкиране. Между тези два вида банкиране определено съществуват редица прилики и дисертантът ги е уловил правилно и ги е развил в изложението си. Друга интересна прилика, която е очертана, е тази на прилагането на принципите на исламските финанси и тези на блокчейн технологиите в областта на повишаване на прозрачността и доверието между отделните икономически агенти. Интерес представляват резултатите от направените две анкетни проучвания сред населението в България през 2019 година. Те дават представа за това какви са нагласите в нашата страна спрямо исламските финанси и исламското банкиране конкретно. Става видно, че около половината от респондентите на практика не приемат липсата на лихва при исламските финанси и заместването ѝ с дял от печалбата на финансираната дейност. Това показва наличието на фундаментално неразбиране на смисъла от прилагането на този принцип, защото той на практика е в полза и на бенефициентите по кредитите. Именно анкетните проучвания демонстрират как може да се работи за промяна на нагласите на българското население в посока по-широва възприемчивост по отношение на алтернативни (не непременно от областта на исламското банкиране, но и нови, иновативни) банкови практики и продукти.

В заключението коректно, точно и ясно са представени основните изводи от направените анализи и проучвания в рамките на дисертационния труд.

Авторефератът представя в сбит вид съдържанието на дисертационния труд, основните приноси в него, така, както се самооценява дисертантът, както и публикациите му по темата. Той отговаря на възприетите в академичната практика изисквания за разработването на такъв вид научни трудове.

4. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

Дисертантът е предложил общо три броя научни приноси на дисертационния си труд. Считам, че те коректно отразяват направеното в рамките на труда. Смятам обаче, че те биха могли да се детализират и да се разделят на научни и такива с научно-

приложен характер. Например Принос № 1, така, както е формулиран от дисертанта, може да се раздели на две, като се разграничават моделите, които дисертантът е предложил от една страна за принципите на исламското банкиране (с теоретичен, научен характер) и тези конкретно за основните договори използвани в исламската икономическа юриспруденция и структурата на исламските финансови инструменти (с научно-приложен характер). Принос № 2 също би могъл да се раздели на два отделни приноса с научно-приложен характер – извършването на анкетните проучвания и апробирането на авторовия модел на размитите множества в аналитична йерархия на исламското банкиране по селектирани критерии и подкритерии. Приемам, че Принос № 3 е с научно-приложен характер и бих предложила да остане в този вид, в който е предложен от дисертанта.

Към момента на изготвянето на становището няма информация за наличие на плагиатство в трудовете на дисертант Мирослав Камджалов. Той е аprobирал резултатите от изследванията си в рамките на дисертационния труд в общо 4 броя публикации по тематиката + 2 научни статии и два научни доклада, с което изпълнява националните минимални изисквания за присъждане на ОНС „доктор“ съгласно Закона за развитие на академичния състав на Р България и Правилника за неговото прилагане.

5. Критични бележки и препоръки

Основната ми бележка е по отношение на формулирането на научните и научно-приложените приноси от страна на дисертанта. Те реално присъстват в работата му, но е важно да бъдат откроени така, че ясно да се вижда техния характер, което би повишило степента на тяхното отчитане от страна на читателите.

6. Въпроси към дисертанта

1. Смятате ли, че, ако не се обозначават като „ислямски“, този тип финанси и конкретно банковите практики биха се възприели по-лесно от населението в Европа?
2. Основните принципи на исламските финанси исламски ли са действително или техния корен може да се търси и в по-стари религиозни парадигми, включително в християнството?

7. Заключение (ясно, обосновано и недвусмислено положително или отрицателно предложение относно присъждането на образователна и научна степен на дисертанта)

Въз основа на гореизложеното с убеденост гласувам „ЗА“ присъждането на ОНС „доктор“ по икономика на Мирослав Симеонов Камджалов.

Изготвила становището:

И.

проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова

5 август 2021 г.

Гр. София

OPINION

by prof. Virginia Ivanova Zhelyazkova, DSc, PhD, from VUZF University - Sofia,
member of the scientific jury for awarding the educational and scientific degree "Philosophiae
Doctor" with candidate Miroslav Simeonov Kamjalov in accordance with a procedure
announced by the University of Economics – Varna

1. General information

Based on Order № RD-06-94 / 01.07.2021 of the Rector of the University of Economics-Varna prof. Evgeni Stanimirov I have been appointed member of the scientific jury under the announced procedure for awarding the educational and scientific degree "Philosophiae Doctor" with candidate Miroslav Simeonov Kamjalov. At the meeting of the scientific jury held on July 2, 2021, it was decided for me to prepare an opinion. The topic of the dissertation work candidate Kamjalov is: "Attitudes towards the Implementation of the Principles of Islamic Finance."

2. General presentation of the dissertation

The dissertation presented for an opinion examines problems in one area that has gained importance in the last forty years - Islamic finance with their principles, which in some respects differ significantly from those of the so-called conventional finance. The topic of the research is dedicated to an important issue for the functioning and success of Islamic finance - the attitudes towards their implementation.

The dissertation consists of a total of 151 pages, divided into an introduction, three chapters and a conclusion, within which a total of 3 tables, 8 formulas and 23 figures are placed. It is worth highlighting that the candidate has used a significant number of scientific sources dedicated to the issues studied by him - a total of 152 in Bulgarian and English language.

3. Assessment of the structure and content of the dissertation and opinion on the correctness of the dissertation abstract

The introduction of the dissertation is a preamble to the researched issues. Here the candidate has correctly outlined the context in which he considers the specific issue of his choice. The object, the subject and the tasks of the dissertation are clearly and precisely formulated, which speaks for the presence of competence and depth of the knowledge of the candidate in the problem studied by him. The thesis of the dissertation raises an interesting question: "... whether the attitudes to the implementation of the principles of Islamic banking in Bulgaria are related to the characteristics of social banking." The text is logical and evenly distributed within the chapters.

The first chapter is devoted to the Islamic understanding of how the economy should function, as well as specifically to the theory of Islamic finance. The candidate shows very well the main points in this theory, starting with the historical preconditions for the emergence and development of Islamic economics and finance, continues with a detailed examination of the principles underlying the Islamic understanding of economics and finance and concludes the analysis with how they are an alternative to other concepts existing in the world in these areas.

The second chapter focuses on the development and state of Islamic finance today. Here the candidate considers specifically the importance of Islamic banking, the main contracts and instruments specific to it, analyzes the question of how sustainable this type of banking is and what is the practice of its application in Europe today.

The object of the third chapter is the study of attitudes towards Islamic finance in Bulgaria, and here the candidate outlines some guidelines for their development. Within this chapter, which represents the essence of the author's research within the dissertation, he first presents his chosen research methodology, then proceeds to an analysis of the results and finally concludes with recommendations for the development of Islamic finance and more specifically banking in our country.

The connection that the dissertation outlines between Islamic banking and social or, as it is also known, socially responsible banking is interesting. There are definitely a number of similarities between these two types of banking and the candidate has captured them correctly and developed them in the dissertation. Another interesting similarity that has been outlined is that of the application of the principles of Islamic finance and those of blockchain

technologies in the field of increasing transparency and trust between individual economic agents. Of interest are the results of two surveys conducted among the population in Bulgaria in 2019. They give an idea of what are the attitudes in our country towards Islamic finance and Islamic banking in particular. It turns out that about half of the respondents do not accept the lack of interest rate in Islamic finance and its replacement with a share of the profits of the funded activity. This shows the existence of a fundamental misunderstanding of the meaning of the application of this principle, because in practice it also benefits the beneficiaries of the loans. It is the surveys that demonstrate how we can work to change the attitudes of the Bulgarian population towards greater receptivity to alternative (not necessarily in the field of Islamic banking, but also new, innovative) banking practices and products.

In the conclusion the main inferences from the analyzes within the dissertation work are correctly, precisely and clearly presented.

The abstract presents in a concise form the content of the dissertation, the main scientific and applied contributions in it, as well as his publications on the topic. It meets the requirements adopted in academic practice for the development of this type of scientific papers.

4. Identification and evaluation of scientific and applied contributions in the dissertation

The candidate has proposed a total of three scientific contributions of his dissertation. I believe that they correctly reflect what has been done within the work. However, I believe that they could be detailed and divided into two categories - scientific and those of scientific and applied nature. For example, Contribution № 1, as formulated by the candidate, can be divided into two, distinguishing the models that the dissertation has proposed on the one hand for the principles of Islamic banking (theoretical, scientific) and those specifically for the main contracts used in Islamic economic jurisprudence and the structure of Islamic financial instruments (scientifically applied). Contribution № 2 could also be divided into two separate contributions of scientific and applied nature - the conduct of surveys, on the one hand, and the testing the author's model of fuzzy sets in the analytical hierarchy of Islamic banking by selected criteria and sub-criteria, on the other. I accept that Contribution № 3 has an applied character and I would suggest it to remain in the form in which it was proposed by the candidate.

At the time of writing, there is no information about the presence of plagiarism in the works of the candidate Miroslav Kamjalov. He has apporobated the results of his research in the dissertation in a total of 4 publications on the subject - 2 scientific articles and two scientific reports, thus meeting the national minimum requirements for awarding the degree Philosophiae Doctor under the Law on the Development of Academic Staff of the Republic of Bulgaria. Bulgaria and the Regulation for its implementation.

5. Critical remarks and recommendations

My main remark is regarding the formulation of the scientific and applied contributions by the candidate. They are actually present in his work, but it is important that they be highlighted so that their character is clearly visible, which would increase the level of their understanding by readers.

6. Questions to the candidate

1. Do you think that, if they were not labeled "Islamic", this type of finance, and banking practices in particular, would be more easily perceived by the population in Europe?
2. Are the basic principles of Islamic finance actually Islamic or can their roots be traced to older religious paradigms, including Christianity?

6. Conclusion

Based on the above, I am confidently vote "FOR" awarding Miroslav Simeonov Kamjalov, the educational and scientific degree Philosophiae Doctor in of Economics.

Prepared the opinion:

Prof. Virginia Ivanova Zhelyazkova, DSc, PhD

August 5, 2021